

ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการการพักการลงโทษของนักโทษเด็ดขาด ที่ส่งผลกระทบต่อสังคม*

PROBLEMS WITH MEASURES OF ABSOLUTE PRISONERS' PAROLE AFFECTING SOCIETY

นิธิศ พันธุ์ไม้

Nithit Punmo

เพิ่ม หลวงแก้ว

Pherm Luangkaew

มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย

Khon Kaen University, Nong Khai Campus, Thailand.

E-mail: nithitpunmo@kkumail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีทางกฎหมายมหาชน มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการพักการลงโทษตามกฎหมายไทย เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ และแนวทางที่เหมาะสมในทางปฏิบัติสำหรับมาตรการการพักการลงโทษตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษา 1) แนวคิด ทฤษฎีทางกฎหมายมหาชนเกี่ยวกับการพักการลงโทษตามกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ พบว่า รัฐจะต้องมีมาตรการทางกฎหมายที่ชัดเจนในการบังคับใช้ในทางปฏิบัติ ในการกระจายอำนาจทางกระบวนการยุติธรรม เช่น กฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎต่าง ๆ โดยบังคับใช้ให้ทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน และมีผลบังคับใช้ในทางปฏิบัติ 2) มาตรการทางกฎหมายในการพักการลงโทษที่บังคับใช้ในประเทศไทยและเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ พบว่า รัฐจะต้องมีมาตรการทางปกครองในการกระจายอำนาจทางกระบวนการยุติธรรม อันได้แก่ หลักเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐยึดเป็นแนวทางการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับกฎหมายหลัก ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐจะได้ปฏิบัติงานด้วยความคล่องตัว 3) จากการศึกษาหนังสือ ตำรา บทความ พบว่า แนวความคิดและทฤษฎีเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ มีแนวทางที่เหมาะสมในทางปฏิบัติสำหรับมาตรการการพักการลงโทษตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 แนวทางแก้ไขของปัญหาการบังคับใช้มาตรการการพักการลงโทษนั้นมีความเหมาะสม เป็นธรรม โดยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาการพักการลงโทษปกติ และกรณีมีเหตุพิเศษในเรื่องลักษณะความผิดเหมือนกัน ทำให้เกิดสิทธิเท่าเทียมกันให้เห็นเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น ก่อปรกับการใช้มาตรการครอบครัวยุติธรรม มาจัดทำเป็นแผนดำเนินงานประกอบกับขั้นตอนก่อนปล่อยตัว จะได้รับการเชื่อมั่นจากสังคมว่า

* Received: 13 May 2022; Revised: 20 June 2022; Accepted: 24 June 2022

ผู้ต้องขังจะไม่หวนกลับเข้าสู่เรือนจำอีก

คำสำคัญ: การพักการลงโทษ, นักโทษเด็ดขาด, คดีอาญา, กรมราชทัณฑ์

Abstract

This research aims to study the concepts, theories of public legal, legal measures involving the parole under Thai law compared to foreign laws and the appropriate practical guidelines for the measures of parole under the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560 (2017). This research was a qualitative research.

The results of the study found that; 1) according to concepts of theories of public law involving the parole measures between certain aspects of Thai law compared to international law, it is necessary for the government to enforce effective legal measures to decentralize processes of judgement. For example, it is needed to keep ministerial rules and regulations up to date and then the authorities can be able to enforce them effectively in practice. 2) According to a comparison of the parole measures between Thai and international law, it is indispensable for the government to enforce administrative measures for decentralization of judicial processes so that the authorities can be able to easily follow the rules and regulations as corresponding with the principle of law. 3) Refer to the legal books, texts and articles concerning with concepts of theories of public law, it is indicated that the appropriate approach of parole measures is to follow the constitution of the Kingdom of Thailand since 2560 (Buddhist era). In summary, with the solutions solving both of legal and administrative parole measures, it is very fair and suitable to trial either the ordinary or special parole case that have the same criminal offence resulting in being able to have a clear picture of substantive equal rights. In order to enforce the parole measures effectively, it is vital to define the parole approach coordinating with Prisoners' family or community substantially and implement it to prison-based release procedures. As a result, it is convinced that prisoners do not return to jail again.

Keywords: Parole, Absolute Prisoner, Criminal Cases, Department of Corrections

บทนำ

ในปัจจุบันสถิติผู้ต้องขัง ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2563 จำนวน 377,000 ราย ประกอบด้วย นักโทษเด็ดขาด 312,431 ราย ผู้ต้องขัง 63,557 ราย โดยเป็นกลุ่มที่มีโทษเหลือจำไม่เกิน 5 ปี เป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดประมาณ 150,000 ราย (กรมราชทัณฑ์, 2563) ในที่นี้ขณะกรมราชทัณฑ์รับผู้ต้องขัง

ได้เพียง 2.3 แสนกว่าราย ประเทศไทยมีผู้ต้องขัง 3 แสนกว่าราย อยู่ในเรือนจำหรือที่ต้องขังมากเป็นอันดับ 1 ของอาเซียน อันดับ 3 ของเอเชีย และอันดับ 6 ของโลก ปัญหาที่เกิดขึ้นจากกรณีนักโทษเด็ดขาดเกินจำนวนที่เรือนจำจะรับได้ ส่งผลให้กรมราชทัณฑ์มีผู้ต้องขังล้นเรือนจำหรือที่ต้องขังเกิดปัญหาความแออัดในเรือนจำหรือที่ต้องขัง ทำให้ไม่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน และองค์กรราชทัณฑ์ของต่างประเทศ มาตรการของแต่ละองค์กรต่าง ๆ ใช้ในการแก้ไขนักโทษเด็ดขาดเกินจำนวนที่เรือนจำจะรับได้ ตั้งแต่ขั้นตำรวจ ขั้นอัยการ ขั้นศาล รวมถึงราชทัณฑ์

กรมราชทัณฑ์ สังกัดกระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานของรัฐทางด้านกระบวนการยุติธรรมปลายสุดมีอำนาจหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังและแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขัง แก้ไขหรือฟื้นฟูผู้ต้องขังและบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแล ให้กลับตนเป็นคนดี ไม่กระทำความผิดซ้ำ การควบคุมหรือดูแลผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ สังกัดกระทรวงยุติธรรม ซึ่งกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ จำนวนผู้ต้องขังมีปริมาณมากจนเกินไป จนทำให้เกิดปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำหรือที่ต้องขัง ทำให้ไม่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน เนื่องจากมีผู้ต้องขังเป็นจำนวนมาก กรมราชทัณฑ์จึงได้ใช้การแก้ปัญหาลดผู้ต้องขังล้นเรือนจำหรือที่ต้องขัง ได้นำมาตรการการพักการลงโทษ ทำให้ได้รับการปล่อยตัวไปก่อนครบกำหนดโทษ ไม่ได้ถูกจำคุกจนถึงวันที่ศาลมีคำพิพากษากำหนดให้ปล่อยตัว เป็นการแก้ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำหรือที่ต้องขัง ส่งเสริมให้ผู้ต้องขังอยู่ในระเบียบวินัยของเรือนจำหรือที่ต้องขัง ทำให้ผู้ต้องขังเกิดการผ่อนคลาย เกิดความสงบเรียบร้อยภายในเรือนจำหรือที่ต้องขัง (กรมราชทัณฑ์, 2563)

ภายหลังจากการตราพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้วิจัยพบในเบื้องต้นว่า ยังมีปัญหาอยู่หลายประการ ที่ทำให้การดำเนินการไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ส่งผลต่อสิทธิของนักโทษตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) และส่งผลต่อความมั่นคงปลอดภัยของสังคมโดยรวม เช่น มาตรการที่ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติในการพักการลงโทษปล่อยตัวของนักโทษในบางความผิดของกรมราชทัณฑ์ ซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้ปล่อยตัวนักโทษที่ไม่ควรปล่อยทำให้มีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม เมื่อได้รับการปล่อยตัวสู่สังคมแล้วไปก่อคดีใหม่ เช่น ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ ความมั่นคงของรัฐ การก่อการร้าย การก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนโดยการวางเพลิงเผาทรัพย์หรือทำให้เกิดระเบิด ทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บสาหัสหรือถึงตาย เกี่ยวกับเพศ มื้อปิ่นรับจ้าง ฉ้อโกงประชาชน ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ กระบတ်ต่อสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง เรียกค่าไถ่ที่กระทำต่อเด็ก หรือมีการทำร้ายผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัสหรือเสียชีวิต ยาเสพติด ซึ่งมีปริมาณหรือจำนวนของกลางจำนวนมาก พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ตามมาตรา 52 (7) และ 52 วรรคสอง และข้อ 42 กฎกระทรวง กำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาด ซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 ปัญหามาตรการที่ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติในการพักการลงโทษปล่อยตัวของนักโทษเด็ดขาดในบางความผิดของกรมราชทัณฑ์ ซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้ปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดที่ไม่ควรปล่อย ทำให้มีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม อาจทำให้นักโทษเด็ดขาดที่ยังมีอันตรายกลับสู่สังคมก่อนเวลาอันสมควร กรมราชทัณฑ์จะต้อง

มีการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมกับภาคประชาสังคม ที่จะทำให้สังคมได้ยอมรับการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดได้

อีกประการหนึ่ง ในการพักการลงโทษตามหลักเกณฑ์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับเรื่องสิทธิเท่าเทียมกัน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ตามมาตรา 52 (7) และ 52 วรรคสอง และข้อ 43 กฎกระทรวง กำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาด ซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษ และได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 ปัญหาในสิทธิเท่าเทียมกันตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เนื่องจากการพักการลงโทษนักโทษเด็ดขาดบางคนได้ปล่อยตัว โดยการได้รับการพักการลงโทษ แต่นักโทษเด็ดขาดบางคนก็ไม่ได้ได้รับการปล่อยตัวทั้ง ๆ ที่อัตราโทษมีลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน จึงเกิดคำถามขึ้นในสังคม กฎหมายได้กำหนดให้การพิจารณากรณีการพักการลงโทษปกติ และหลักเกณฑ์การพักการลงโทษกรณีมีเหตุพิเศษ ในกรณีที่ต้องพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุพิเศษที่จะพักการลงโทษนักโทษเด็ดขาดมากกว่าที่กำหนดในข้อ 42 กฎกระทรวง กำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาด ซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษ และได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. 2562 ซึ่งอาจทำให้การพักการลงโทษของกรมราชทัณฑ์ไม่มีความสอดคล้องกับสิทธิอย่างเท่าเทียมกัน และกระบวนการพักการลงโทษของกรมราชทัณฑ์ที่มีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ตามมาตรา 40 มาตรา 41 มาตรา 42 มาตรา 52 (7) และ มาตรา 52 วรรคสอง และข้อ 42 ข้อ 43 กฎกระทรวง กำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาด ซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษ และได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564

ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการพักการลงโทษของกรมราชทัณฑ์ในปัจจุบัน ในการจัดทำแผนการควบคุม แก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ตลอดจนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยในเรือนจำหรือที่ต้องขังนั้น หากมีหน่วยงานของรัฐอื่นมีอำนาจหน้าที่ช่วยเหลือ สอดส่อง ติดตามการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมในการอบรม แก้ไขผู้พ้นโทษหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำหรือที่ต้องขัง ขณะที่ต้องปฏิบัติตามแผนก็จะเป็นการเพิ่มมาตรการของการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูได้อย่างดีขึ้นไปอย่างเช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด จะมีความเหมาะสมแล้วหรือยัง และกฎหมายใดจะมาให้อำนาจหน้าที่นั้น เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายในการปฏิบัติงานดังกล่าวโดยชอบด้วยกฎหมาย หากแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 โดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ท้องถิ่นที่ผู้พ้นโทษอาศัยอยู่ในเขตนั้น โดยมีหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือ สอดส่อง ติดตามการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมในการอบรม แก้ไขผู้พ้นโทษหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำหรือที่ต้องขัง รับรายงานตัวให้คำปรึกษาหารือที่ต้องปฏิบัติตามกรมราชทัณฑ์กำหนด ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่เป็นทางเลือกที่ใกล้ชิดประชาชนในระดับท้องถิ่น คนในชุมชนที่สุดและสามารถช่วยแบ่งเบาลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าตัวจังหวัดหรืออำเภออีกทางหนึ่ง เป็นต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษา แนวคิด ทฤษฎีทางกฎหมายมหาชน เกี่ยวกับการพักการลงโทษตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ รวมถึงตลอดถึงมาตรการทางกฎหมายในการพักการลงโทษในประเทศไทยและต่างประเทศเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาการพักการลงโทษให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อได้ศึกษาและเข้าใจหลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางกฎหมายมหาชนเกี่ยวกับการพักการลงโทษตามกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ
2. เพื่อได้รู้ถึงมาตรการทางกฎหมายในการพักการลงโทษที่บังคับใช้ในประเทศไทยและเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ
3. เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในทางปฏิบัติสำหรับมาตรการการพักการลงโทษตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษามาตรการทางกฎหมายในการพักการลงโทษของนักโทษเด็ดขาด ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเอกสารทั้งหมดที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศจาก หนังสือ วารสาร ตำรับกฎหมาย บทความ ตลอดจน คำพิพากษาของไทยและต่างประเทศ รวมทั้งการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายของต่างประเทศ และนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการการพักการลงโทษของนักโทษเด็ดขาดที่ส่งผลกระทบต่อสังคม เกิดจากกฎหมายเกี่ยวกับการพักการลงโทษ อันได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2553 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 คำสั่งคณะกรรมการราชทัณฑ์ ที่ 1216/2561 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษ กฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาด และเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาด ซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. 2562 ประกาศกรมราชทัณฑ์ เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาพักการลงโทษ พ.ศ. 2562 และประกาศกรมราชทัณฑ์ เรื่องหลักเกณฑ์การคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดเข้าโครงการพักการลงโทษกรณีเหตุมีพิเศษนักโทษเด็ดขาดที่มีโทษระยะสั้น ซึ่งกฎหมายเกี่ยวกับการพักการลงโทษดังกล่าวนี้ ในทางปฏิบัติพบว่า อำนาจในการพักการลงโทษของกรมราชทัณฑ์ จะอยู่ที่ส่วนกลางคือ รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรม เจ้าสังกัดเป็นผู้กำหนดนโยบายแก้ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำหรือที่ต้องขัง ลดการแออัดของเรือนจำหรือที่ต้องขัง แต่ไม่ได้คำนึงถึงว่าเมื่อลดผู้ต้องขังล้นเรือนจำหรือ

ที่ต้องขัง ลดการแออัดของเรือนจำหรือที่ต้องขัง เมื่อปล่อยตัวออกจากเรือนจำแล้ว ไม่ได้รับประกันว่า ผู้ต้องขังเหล่านั้น จะไม่กระทำผิดซ้ำ หรือทำผิดซ้ำหาก กลับเข้ามาเรือนจำหรือที่ต้องขังอีก ภาคประชาสังคมไม่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญา เมื่อผู้ต้องขังปล่อยตัวการพักการลงโทษออกจากเรือนจำหรือที่ต้องขัง กลับสู่สังคม อานาจากการตัดสินใจยังคงอยู่ที่ส่วนกลาง คือรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรม เจ้าสังกัดเป็นผู้ตัดสินใจ ผู้วิจัยเห็นว่า ควรแก้ไขกฎหมายกับการพักการลงโทษ อันได้แก่ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 กฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาด และเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาด ซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. 2562 และประกาศกรมราชทัณฑ์ เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาพักการลงโทษ พ.ศ. 2562 กับประกาศกรมราชทัณฑ์ เรื่องหลักเกณฑ์การคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดเข้าโครงการพักการลงโทษกรณีเหตุพิเศษ นักโทษเด็ดขาดที่มีโทษระยะสั้น ให้ใช้ลักษณะความผิดเดียวกัน

มาตรการการพักการลงโทษของไทยที่ใช้ในการพักการลงโทษนั้น จะปรากฏในกฎหมายและกฎหมายลำดับรอง รวมทั้งคำสั่งหลายประการ แต่ข้อกำหนดหลักที่มีความชัดเจนนั้นปรากฏในส่วนของบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 โดยในช่วงเวลาก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ขึ้นนั้น มีพระราชบัญญัติลักษณะเรือนจำ รศ. 120 ปรากฏบทบัญญัติที่ให้อานาจนาคามีอานาจตั้งข้อบังคับสำหรับการลดโทษให้นักโทษที่ประพฤติตนดี หรือนักโทษที่ได้กระทำการที่มีคุณประโยชน์แก่ราชการ แต่มีให้เกินกว่าหนึ่งในหก โดยมีได้กำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติของนักโทษผู้ที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุก อันจะเข้าลักษณะของการพักการลงโทษ การลดโทษจึงสะท้อนหรือมีลักษณะเช่นเดียวกับการลดวันต้องโทษจำคุกตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับโทษการพักการลงโทษ เป็นมาตรการหลักสำหรับปฏิบัติต่อนักโทษเด็ดขาดและเป็นการปฏิบัติรูปแบบหนึ่งที่กำหนดให้เรือนจำและทัณฑสถานนำมาใช้ปฏิบัติต่อนักโทษเด็ดขาดซึ่งหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาการพักการลงโทษมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

“นักโทษเด็ดขาดที่ได้สำนึกแก่ความผิดและตั้งใจประพฤติตนเป็นคนดี มีความอุตสาหะมีความก้าวหน้าในการศึกษาและอบรม ทำการงานเกิดผลดีหรือทำความชอบแก่ทางราชการเป็นพิเศษ อาจได้รับการพิจารณาให้ปล่อยตัวพักการลงโทษก่อนครบกำหนดโทษตามหมายศาล ตามมาตรา 52 (7) แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 ภายใต้บังคับเงื่อนไขตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดไว้ แต่การพักการลงโทษนี้ จะพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษมาแล้ว ไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้น แล้วแต่อย่างใดจะมากกว่าหรือน้อยกว่าสิบปี ในกรณีที่ต่อโทษจำคุกตลอดชีวิต ที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา และกำหนดระยะเวลาที่จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขให้กำหนดเท่ากับกำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่ ทั้งนี้ ในการคำนวณระยะเวลาการพักการลงโทษ ถ้ามีวันลดวันต้องโทษจำคุกตาม (6)ให้นำมารวมกับระยะเวลาในการพักการลงโทษด้วย โดยในการพักการลงโทษให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษ”

มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการพักการลงโทษในต่างประเทศ ในเรื่องของการพักการลงโทษ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ละรัฐจะไม่เหมือนกัน ในบางรัฐพิจารณาว่าจะให้มีการพักการลงโทษหรือไม่ (มณฑิรา ศิลปศร, 2534) ในประเทศฝรั่งเศส มีการจัดระบบหน่วยงานราชทัณฑ์ มีลักษณะต่างจากปกติทั่วไป ในกระบวนการในชั้นบังคับโทษของฝรั่งเศสมีหน่วยงานนอกอื่นนอกจากกรมราชทัณฑ์ที่ทำหน้าที่ในชั้นบังคับโทษ ยังมีหน่วยงานอัยการมีรูปแบบของการบริหารกระบวนการยุติธรรม ที่มีอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการในกระบวนการหลังคำพิพากษา ซึ่งมีคู่ขนานไปกับบทบาทของศาลประเทศฝรั่งเศสด้วย (อุทัย อาทิวะ, 2554) อย่างที่ประเทศเยอรมนี ธรรมนูญศาลได้กำหนดให้จัดตั้งแผนกบังคับโทษอาญาขึ้นในศาลยุติธรรมหรือเขตที่มีเรือนจำ หรือสถานควบคุมตัวสำหรับผู้ใหญ่ที่มีการลงโทษจำคุก (รติบดี รัชตะเมธกุล, 2556) และประเทศญี่ปุ่น อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์สังกัดกระทรวงยุติธรรม มีหน่วยงานพักการลงโทษตามชนบทในลักษณะของสำนักงานในพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ได้รับพักการลงโทษและเกิดความใกล้ชิดระหว่างผู้ได้รับพักการลงโทษกับพนักงานพักการลงโทษ ทันทีที่ผู้ต้องขังเข้ามาต้องโทษจำคุกในเรือนจำ (มณฑิรา ศิลปศร, 2534)

ในส่วนของประเทศไทยนั้น พบว่า 1) ปัญหามาตรการที่ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติในการพักการลงโทษปล่อยตัวของนักโทษเด็ดขาดในบางความผิดของกรมราชทัณฑ์ ซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้ปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดที่ไม่ควรปล่อย ทำให้มีผลกระทบต่องสังคมส่วนรวม กรมราชทัณฑ์จะต้องมีการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมกับภาคประชาสังคมอย่างไร ที่จะทำให้สังคมได้ยอมรับการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดได้ ที่ทำให้สังคมมีความเคลือบแคลงสงสัยในการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดว่า อาจทำให้นักโทษเด็ดขาดที่ยังมีอันตรายกลับสู่สังคมก่อนเวลาอันสมควร 2) ปัญหาในสิทธิเท่าเทียมกันตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เนื่องจากการพักการลงโทษนักโทษเด็ดขาดบางคนได้ปล่อยตัวโดยการได้รับการพักการลงโทษ แต่นักโทษเด็ดขาดบางคนก็ไม่ได้รับการปล่อยตัวทั้ง ๆ ที่อัตราโทษมีลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน 3) ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการพักการลงโทษของกรมราชทัณฑ์ในปัจจุบัน กระบวนการการพักการลงโทษภายหลังได้รับการปล่อยตัวไปก่อนครบกำหนดตามหมายศาลตามกฎหมายกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาด และเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาด ซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 และประกาศกรมราชทัณฑ์ เรื่องหลักเกณฑ์การคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดเข้าโครงการพักการลงโทษกรณีเหตุมีพิเศษนักโทษเด็ดขาดที่มีโทษระยะสั้น ตามความรู้สึกลึกซึ้งของสังคม ผู้คนอาจมองเห็นว่ากรมราชทัณฑ์ ไม่ประสบความสำเร็จในการอบรม แก้ไขผู้ต้องขัง ในขณะที่อยู่ในเรือนจำที่ต้องขัง ดังปรากฏตามข่าว โทษทัณฑ์ ตามหน้าหนังสือพิมพ์หลายฉบับ สื่อสังคมออนไลน์ ที่ปรากฏการกระทำผิดซ้ำหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำที่ต้องขัง กรมราชทัณฑ์ควรมีการแก้ไข เพิ่มเติมกฎหมาย การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่ได้รับการปล่อยตัวไปก่อนครบกำหนดโทษ โดยประเมินการจากสถิติการกระทำผิดซ้ำ

อภิปรายผล

ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการการพักการลงโทษของนักโทษเด็ดขาดที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ผู้วิจัยขออภิปรายผล เพื่อแก้ไขและปรับปรุงมาตรการการพักการลงโทษของนักโทษเด็ดขาดที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายไทยและต่างประเทศในการพักการลงโทษ เพื่อหาแนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ปัญหามาตรการที่ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติในการพักการลงโทษปล่อยตัวของนักโทษเด็ดขาดในบางความผิดของกรมราชทัณฑ์ เช่น ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ ความมั่นคงของรัฐ การก่อการร้าย การก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนโดยการวางเพลิงเผาทรัพย์หรือทำให้เกิดระเบิด ทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บแสบสนสาหัสหรือถึงตาย เกี่ยวกับเพศ มือปืนรับจ้าง ฉ้อโกงประชาชน ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ กระบดต่อสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง เรียกค่าไถ่ที่กระทำต่อเด็ก หรือมีการทำร้ายผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัสหรือเสียชีวิต ยาเสพติด ซึ่งมีปริมาณหรือจำนวนของกลางจำนวนมาก ซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้ปล่อยตัวนักโทษที่ไม่ควรปล่อยทำให้มีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม เมื่อได้รับการปล่อยตัวสู่สังคมแล้ว ไปก่อคดีใหม่ ทำให้มีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม กรมราชทัณฑ์จะต้องมีการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมกับภาคประชาสังคมอย่างไร ที่จะทำให้สังคมได้ยอมรับการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดได้ ที่ทำให้สังคมมีความเคลือบแคลงสงสัยในการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดว่า อาจทำให้นักโทษเด็ดขาดที่ยังมีอันตรายกลับสู่สังคมก่อนเวลาอันสมควร

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ในบางรัฐ ผู้ต้องขังจะได้รับการแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรจากคณะกรรมการภายหลังที่มีคำวินิจฉัยแล้ว และเมื่อไม่นานมานี้ ก็มีแนวทางเกิดขึ้นอันหนึ่ง คือ คณะกรรมการพิจารณาพักการลงโทษจะเผชิญหน้ากับผู้กระทำผิด และแจ้งคำวินิจฉัยในทันทีทันใด ผู้ต้องขังยังมีสิทธิพิเศษในระหว่างพิจารณาพักการลงโทษที่แตกต่างกันไป สำหรับการพิจารณาและอนุมัติให้พักการลงโทษ เป็นอำนาจของคณะกรรมการ ในสมัยก่อน ค.ศ. 1969 จะมีอิทธิพลทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องกับการพักการลงโทษ กล่าวคือ รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยมีสิทธิแต่งตั้งคณะกรรมการ และถอดถอนกรรมการพักการลงโทษได้ นอกจากนี้ ยังมีสิทธิที่จะรับ หรือไม่รับเรื่องที่คณะกรรมการเสนอขึ้นมา คือ มีสิทธิยับยั้ง อาจเกิดความไม่ยุติธรรม หลังจาก ค.ศ.1969 รัฐมนตรีเจ้าสังกัดอาจเห็นด้วยกับข้อเสนอของคณะกรรมการ บางครั้งอาจไม่เห็นด้วยในเรื่องที่ร้ายแรง (มณฑิรา ศิลปสร, 2534) ซึ่งสอดคล้องกับรูปิน ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับอาชญากรรมและความผิดพลาด พบว่าหลักพิจารณาปล่อยตัวผู้ต้องขังโดยการพักการลงโทษ เช่น ประวัติอาชญากรรมของผู้ต้องขัง ลักษณะและสภาวะแวดล้อมของอาชญากรรมและทัศนคติปัจจุบันของเขาที่มีต่ออาชญากรรม ความประพฤติของเขาในเรือนจำ สภาพแวดล้อมที่จะกลับไปอยู่ ชนิดของการจ้าง การศึกษา หรือโปรแกรมพิเศษอื่น ๆ ที่จัดหาให้แก่เขา (มณฑิรา ศิลปสร, 2534) และสอดคล้องประกาศกรมราชทัณฑ์ เรื่องหลักเกณฑ์การคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดเข้าโครงการพักการลงโทษกรณีเหตุมีพิเศษนักโทษเด็ดขาดที่มีโทษระยะสั้น ในเรื่องลักษณะความผิดนี้ ไม่อยู่ในข่ายได้รับการคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดเข้าโครงการพักการลงโทษกรณีเหตุมีพิเศษ เช่น ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ ความมั่นคงของรัฐ การก่อการร้าย การก่อให้เกิด

ภัยอันตรายต่อประชาชนโดยการวางเพลิงเผาทรัพย์สินหรือทำให้เกิดระเบิด ทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บสาหัสหรือถึงตาย เกี่ยวกับเพศ มื้อปิ่นรับจ้าง ฉ้อโกงประชาชน ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ กระบดต่อสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง เรียกค่าไถ่ที่กระทำต่อเด็ก หรือมีการทำร้ายผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัสหรือเสียชีวิต ยาเสพติดซึ่งมีปริมาณหรือจำนวนของกลางจำนวนมาก (กรมราชทัณฑ์, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับ ธรรมนูญ มุลสืบ ได้วิจัยเรื่องมาตรการบังคับใช้โทษทางอาญาตามคำพิพากษา : ศึกษากรณีพักการลงโทษ พบว่า การปล่อยผู้ต้องขังก่อนครบกำหนดโทษโดยพักการลงโทษอันมีปัญหาเนื่องมาจากการใช้นโยบายลงโทษจำคุก เมื่อผู้กระทำความผิดต้องคำพิพากษาให้จำคุก จะนำตัวไปคุมขังที่เรือนจำ ในระหว่างต้องโทษจำคุก และแก้ไขพื้นที่กลับตนเป็นคนดีออกสู่สังคม ทำให้เกิดปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ กรมราชทัณฑ์จึงนำการพักการลงโทษมาใช้กับนักโทษที่มีความประพฤติดีจะได้รับประโยชน์ปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษ (ธรรมนูญ มุลสืบ, 2553)

2) ปัญหาในสิทธิเท่าเทียมกันตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เนื่องจากการพักการลงโทษนักโทษเด็ดขาดบางคน ได้ปล่อยตัวโดยการได้รับการพักการลงโทษ แต่นักโทษเด็ดขาดบางคนก็ไม่ได้ได้รับการปล่อยตัวทั้ง ๆ ที่อัตราโทษมีลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ในประเทศฝรั่งเศสนั้น มีการจัดระบบหน่วยงานราชทัณฑ์ มีลักษณะต่างจากปกติทั่วไป ซึ่งในกระบวนการในชั้นบังคับโทษของฝรั่งเศส มีหน่วยงานนอกอื่นนอกจากกรมราชทัณฑ์ ที่ทำหน้าที่ในชั้นบังคับโทษ ยังมีหน่วยงานอัยการมีรูปแบบของการบริหารกระบวนการยุติธรรม ที่มีอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการในกระบวนการหลังคำพิพากษา ซึ่งมีคูขนานไปกับบทบาทของศาลประเทศฝรั่งเศสด้วย โดยลักษณะของหน่วยงานอัยการนั้น ทำหน้าที่ไม่ใช่เฉพาะการฟ้องคดี แต่ยังเป็นหน่วยงานที่ดูแลเสรีภาพของประชาชนด้วย (อุทัย อาทิวะ, 2554) ซึ่งสอดคล้องกับอีริกสัน ได้ทำการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้ต้องโทษจำคุก พบว่า ปัญหาและความต้องการของผู้ต้องโทษที่สำคัญ คือ ปัญหาในด้านสังคม และปัญหาในด้านจิตวิทยา (อังศุเกต์ วิสุทธิ์วัฒนศักดิ์, 2547) ซึ่งสอดคล้องกับร้อยเอก มาคโนซี ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา พบว่า การบริหารหน่วยงานราชทัณฑ์ของรัฐบาลอังกฤษ ณ เกาะนอร์โฟล์ค อาณานิคมของอังกฤษ ได้นำระบบการปลดปล่อยนักโทษอย่างมีเงื่อนไขออกมาใช้ วิธีการของเขาก็คือ การให้คะแนนนักโทษเป็นราย ๆ ไป กล่าวคือ ถ้านักโทษคนใดมีความประพฤติดี ทำการงานดีและเอาใจใส่ต่อการศึกษาดีก็จะได้รับการปลดปล่อยออกจากเรือนจำได้รวดเร็วกว่าผู้ที่ไม่ประพฤติดี (มณฑิรา ศิลปสร, 2534) ซึ่งสอดคล้องกับเนติพันธ์ บุญมา ได้วิจัยเรื่องบทบาทของศาลในการพักการลงโทษ กรณีศึกษาเปรียบเทียบไทยกับสหรัฐอเมริกา พบว่า การพักการลงโทษ เป็นกระบวนการในการปลดปล่อยผู้กระทำความผิดออกจากเรือนจำโดยมีเงื่อนไขคุมประพฤติ ก่อนที่จะได้รับโทษครบถ้วนตามคำพิพากษา (เนติพันธ์ บุญมา, 2539) ผู้เขียนเห็นว่าประเทศไทยควรมีกระบวนการในชั้นบังคับโทษเหมือนในต่างประเทศ

3) ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการพักการลงโทษของกรมราชทัณฑ์ในปัจจุบัน กระบวนการพักการลงโทษภายหลังได้รับการปล่อยตัวไปก่อนครบกำหนดตามหมายศาล ตามกฎกระทรวง กำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาด และเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาด ซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการ

พักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 และประกาศกรมราชทัณฑ์ เรื่องหลักเกณฑ์การคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดเข้าโครงการพักการลงโทษกรณีเหตุมีพิเศษนักโทษเด็ดขาดที่มีโทษระยะสั้น ตามความรู้สึกของสังคม ผู้คนอาจมองเห็นว่ากรมราชทัณฑ์ไม่ประสบความสำเร็จในการอบรม แก้ไขผู้ต้องขัง ในขณะที่อยู่ในเรือนจำที่ต้องขัง หลังจากที่ได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำที่ต้องขัง กรมราชทัณฑ์ควรมีการแก้ไข เพิ่มเติมกฎหมาย การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่ได้รับการปล่อยตัวไปก่อนครบกำหนดตามหมายศาล โดยประเมินการจากสถิติการกระทำผิดซ้ำ การดูแลหลังการปล่อยตัวไปก่อนครบกำหนดตามหมายศาล เป็นขั้นตอนที่กรมราชทัณฑ์ หน่วยงานของรัฐ และชุมชน ต้องบูรณาการร่วมกัน ในการแก้ไข ดูแล ฟื้นฟูผู้ต้องขังที่ได้รับการพ้นโทษจากเรือนจำที่ต้องขัง เพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องได้รับการปล่อยตัว หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก ในประเทศญี่ปุ่น อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ สังกัดกระทรวงยุติธรรม มีหน่วยงานพักการลงโทษตามชนบทในลักษณะของสำนักงานในพื้นที่ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ได้รับพักการลงโทษ และเกิดความใกล้ชิดระหว่างผู้ได้รับพักการลงโทษ กับพนักงานพักการลงโทษ ทันทิที่ผู้ต้องขังเข้ามาต้องโทษจำคุกในเรือนจำ พนักงานคุมประพฤติ จะมอบหมายให้พนักงานคุมประพฤติอาสาสมัคร ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ใกล้กับครอบครัวของผู้ต้องขัง ออกไปสืบเสาะข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ว่าเหมาะสมที่จะให้บุคคลนั้นออกไปอยู่ร่วมด้วยหรือไม่ หากมีอุปสรรคหรือข้อขัดข้องก็จะได้หาทางกำจัดโดยร่วมมือกับสมาชิกภายในครอบครัว การดำเนินการ จะทำต่อเนื่องไปจนกว่าผู้ต้องขังจะได้รับการปล่อยตัว (สมบุรณ์ ประสพเนตร, 2522) ซึ่งสอดคล้องกับ เลซี่ และนุฟฟีลด์ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับอาชญากรรมและการกระทำผิด พบว่า การรวมหน่วยงานของรัฐ อาจจะเป็นการสนองต่อความจำเป็นของสถาบันมากกว่าความจำเป็นของผู้กระทำผิดหรือชุมชน เช่น ปัญหานักโทษแน่นเรือนจำ หรือ ปัญหาในเรื่องการบริหาร ซึ่งอาจนำมาเป็นหลักวิญญูในเรื่องการพักการลงโทษนี้ (มณฑิรา ศิลปสร, 2534) ในขณะเดียวกันหลักการมาตรฐานขั้นต่ำสหประชาชาติว่าด้วย มาตรการไม่ควบคุมตัว

ข้อกำหนดโตเกียว ข้อ 17 การมีส่วนร่วมของสาธารณชนต่อการใช้มาตรการ ไม่ควบคุมตัว ดังกล่าวนั้น ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิดนั้น ที่ถูกใช้มาตรการ ดังกล่าวกับครอบครัวและชุมชนของผู้กระทำผิดนั้น ในขณะเดียวกันข้อ 18 หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนสาธารณชน พึงสนับสนุนองค์กรของอาสาสมัครที่จะมาช่วยเหลือการดำเนินการ ของมาตรการไม่ควบคุมตัวนั้น ควรจะมีการจัดประชุม สัมมนาและการระดมความคิดเห็น ตลอดจน กิจกรรมอื่น ๆ เป็นประจำเพื่อปลูกเร้า ความตระหนักถึงความจำเป็นในการให้สาธารณชนมีส่วนร่วม ช่วยเหลือในการดำเนินมาตรการไม่ควบคุมตัวนั้น การประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชนทุรูปแบบ ควรมี การนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่สาธารณชน ในขณะเดียวกันข้อ 19 การคัดเลือกอาสาสมัครที่จะเข้าร่วมช่วยเหลือโครงการต่าง ๆ ของมาตรการไม่ควบคุมตัวดังกล่าว นั้น พึงดำเนินการอย่างรอบคอบ โดยคัดเลือกจากผู้สมัครที่มีความถนัดและความสนใจในงานนั้น และ อาสาสมัครดังกล่าว พึงได้รับการฝึกอบรมอย่างพอเพียง เพื่อให้มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งต้อง อาศัยความรับผิดชอบเป็นพิเศษ และอาสาสมัครดังกล่าวควรได้รับการสนับสนุนและให้คำแนะนำ

ตลอดจนมีโอกาสขอคำปรึกษาหารือจากองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องนั้น อาสาสมัครควรให้กำลังใจผู้กระทำผิดและครอบครัวของผู้กระทำผิดนั้น ในการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชนและเสริมสร้างโอกาสของการติดต่อสื่อสารให้กว้างขึ้น โดยการให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมเท่าที่อาสาสมัครจะสามารถทำได้ และโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้กระทำผิดนั้น (กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม, 2563)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยสรุป มีดังต่อไปนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีทางกฎหมายมหาชนเกี่ยวกับการพักการลงโทษตามกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ พบว่า รัฐจะต้องมีมาตรการทางกฎหมายที่ชัดเจนในการบังคับใช้ในทางปฏิบัติในการกระจายอำนาจทางกระบวนการยุติธรรม เช่น กฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎต่าง ๆ ที่ออกมาบังคับใช้ให้ทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบันและมีผลบังคับใช้ในทางปฏิบัติ

2. มาตรการทางกฎหมายในการพักการลงโทษที่บังคับใช้ในประเทศไทยและเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ พบว่า รัฐจะต้องมีมาตรการทางปกครองในการกระจายอำนาจทางกระบวนการยุติธรรม อันได้แก่ หลักเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐยึดเป็นแนวทางการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับกฎหมายหลัก ในทั้งนี้หน่วยงานของรัฐจะได้ปฏิบัติงานด้วยความคล่องตัว

3. จากการศึกษาหนังสือ ตำรา บทความได้พบว่า แนวความคิดและทฤษฎีเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ พบว่า แนวทางที่เหมาะสมในทางปฏิบัติสำหรับมาตรการการพักการลงโทษตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มีดังนี้

1. พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ตามมาตรา 52 (7) และ 52 วรรคสอง และข้อ 42 กฎกระทรวง กำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 ปัญหามาตรการของกรมราชทัณฑ์ที่ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติในการพักการลงโทษปล่อยตัวของนักโทษเด็ดขาดในบางความผิด ซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้ปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดที่ไม่ควรปล่อย ทำให้มีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม กรมราชทัณฑ์จะต้องมีการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมกับภาคประชาสังคมอย่างไรที่จะทำให้สังคมได้ยอมรับการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดได้ ที่ทำให้สังคมมีความเคลือบแคลงสงสัยในการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดว่า อาจทำให้นักโทษเด็ดขาดที่ยังมีอันตรายกลับสู่สังคมก่อนเวลาอันสมควร ดังนั้น การปล่อยตัวจึงมีมาตรการที่สำคัญนอกเหนือจากที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ซึ่งไม่เป็นไปตามที่เจตนารมณ์ของกฎหมายได้กำหนดให้มีมาตรการพิเศษมีขึ้น เพื่อใช้ในสถานการณ์ในประเทศไทย ประกอบกับยังไม่มีตัวบทกฎหมายหรือบทบัญญัติบังคับให้ใช้ หากมีการประสานความร่วมมือกับสาธารณชนต่อการใช้มาตรการ ครอบครุ้ ชุมชน โดยกำหนดเป็นแนวทางเกี่ยวกับการปล่อยตัวโดยการได้รับการพักการลงโทษ มาจัดทำเป็นแผนดำเนินงานประกอบกับขั้นตอนก่อนปล่อยตัวออกจากเรือนจำหรือที่ต้องขัง จะสามารถช่วยเหลือผู้ต้องขังที่ได้รับการพักการลงโทษปล่อยตัวได้รับการเชื่อมั่นจากสังคม

ว่าจะไม่หวนกลับเข้าสู่เรือนจำหรือที่ต้องขังอีก

2. พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ตามมาตรา 52 (7) และ 52 วรรคสอง และข้อ 43 กฎกระทรวง กำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 ปัญหาในสิทธิเท่าเทียมกันตามกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (2560) เนื่องจากการพักการลงโทษ นักโทษเด็ดขาดบางคนได้ปล่อยตัวโดยการได้รับการพักการลงโทษ แต่นักโทษเด็ดขาดบางคนก็ไม่ได้รับการปล่อยตัวทั้ง ๆ ที่อัตราโทษมีลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน จึงเกิดคำถามขึ้นในสังคม กฎหมายได้กำหนดให้การพิจารณากรณีการพักการลงโทษปกติ และหลักเกณฑ์การพักการลงโทษกรณีมีเหตุพิเศษ

3. พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ตามมาตรา 40 มาตรา 41 มาตรา 42 มาตรา 52 (7) และมาตรา 52 วรรคสอง และข้อ 42 ข้อ 43 กฎกระทรวง กำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาด ซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการพักการลงโทษของกรมราชทัณฑ์ปัจจุบันมีความเหมาะสมแล้วหรือยัง ในการจัดทำแผนก่อนปล่อยในเรือนจำหรือที่ต้องขัง หากมีหน่วยงานของรัฐอื่นมีอำนาจหน้าที่ช่วยเหลือ สอดส่อง ติดตามการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมในการอบรม แก่ผู้พ้นโทษหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำหรือที่ต้องขัง ขณะที่ต้องปฏิบัติตามแผนก็จะเป็นการเพิ่มมาตรการของการแก้ไข บำบัด ฟันฟูได้อย่างดีขึ้นไป อย่างเช่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด จะมีความเหมาะสมแล้วหรือยัง และกฎหมายใดจะมาให้อำนาจหน้าที่นั้น เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายในการปฏิบัติงานดังกล่าวโดยชอบด้วยกฎหมาย หากแก้ไขเพิ่มเติม โดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ท้องถิ่นที่ผู้พ้นโทษอาศัยอยู่ในเขตนั้น โดยมีหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือ สอดส่อง ติดตามการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมในการอบรม แก่ผู้พ้นโทษหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำหรือที่ต้องขัง รับรายงานตัวให้คำปรึกษาหารือระหว่างที่ต้องปฏิบัติตามกรมราชทัณฑ์กำหนด ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่เป็นทางเลือกที่ใกล้ชิดประชาชนในระดับท้องถิ่น คนในชุมชนที่ดูแลและสามารถช่วยแบ่งเบาลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าตัวจังหวัดหรืออำเภออีกทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

มาตรการทางกฎหมายในการพักการลงโทษที่บังคับใช้ในประเทศไทยควรต้อง

1) ควรมีการประสานความร่วมมือกับสาธารณชนต่อการใช้มาตรการ ครอบคร้ว ชุมชน โดยกำหนดเป็นแนวทางเกี่ยวกับการปล่อยตัวโดยการได้รับการพักการลงโทษ มาจัดทำเป็นแผนดำเนินงานประกอบกับขั้นตอนก่อนปล่อยตัวออกจากเรือนจำหรือที่ต้องขัง จะสามารถช่วยเหลือผู้ต้องขังที่ได้รับการพักการลงโทษปล่อยตัวได้รับการเชื่อมั่นจากสังคมว่าจะไม่หวนกลับเข้าสู่เรือนจำหรือที่ต้องขังอีก

2) ควรเพิ่มเติมข้อกำหนดกระทรวงยุติธรรม คณะกรรมการพิจารณาพักการลงโทษ ที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการประเมินผลหรือตัวชี้วัดขึ้นมา เพื่อเป็นเครื่องมือในการวัดระดับการพักการลงโทษปกติ และหลักเกณฑ์การพักการลงโทษกรณีมีเหตุพิเศษ ทำให้เกิดสิทธิเท่าเทียมกันให้เห็นเป็น

ประจักษ์เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้นไป

3) ควรกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในช่วยเหลือ สอดส่อง ติดตาม การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมในการอบรม แก่ไขผู้พ้นโทษหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำ หรือที่ต้องขัง เข้าร่วมปฏิบัติตามแผนนั้น ควรแก้ไขควรแก้ไขเพิ่มเติมบัญญัติของกฎหมายตาม พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560

เอกสารอ้างอิง

- กรมราชทัณฑ์. (2563). ประกาศกรมราชทัณฑ์ เรื่องหลักเกณฑ์การคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดเข้า โครงการพักการลงโทษกรณีเหตุมีพิเศษนักโทษเด็ดขาดที่มีโทษระยะสั้น. เรียกใช้เมื่อ 20 ธันวาคม 2563 จาก <https://shorturl.asia/HIGCd>
- กรมราชทัณฑ์. (2563). รายงานการประชุมคณะกรรมการราชทัณฑ์ ครั้งที่ 2/2563. เรียกใช้เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2563 จาก <https://shorturl.asia/sAm3P>
- กรมราชทัณฑ์. (2563). ภารกิจและอำนาจหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์. เรียกใช้เมื่อ 29 ตุลาคม 2563 จาก http://www.correct.go.th/?page_id=12255
- กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. (2562). คำแปลอย่างไม่เป็นทางการ หลักการมาตรฐานขั้นต่ำ สหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว (ข้อกำหนดโตเกียว) *United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures (The Tokyo Rules)*. เรียกใช้เมื่อ 31 ตุลาคม 2563 จาก <https://probation.go.th/documents.php?id=155>
- กระทรวงยุติธรรม. (2564). ข่าวกระทรวงยุติธรรม. เรียกใช้เมื่อ 16 ตุลาคม 2564 จาก <https://www.moj.go.th/view/59867>
- กฎกระทรวงยุติธรรม กำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาด และเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาด ซึ่งได้รับการ ลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564. (2564). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนที่ 81 ก หน้า 11 (3 ธันวาคม 2564).
- ณัฐกานต์ มุลสืบ. (2553). มาตรการบังคับใช้โทษทางอาญาตามคำพิพากษา : ศึกษากรณีพักการ ลงโทษ. ใน *วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์*. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- เนติพันธ์ บุญมา. (2539). บทบาทของศาลในการพักการลงโทษ กรณีศึกษาเปรียบเทียบไทยกับ สหรัฐอเมริกา. ใน *วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์*. มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิตย.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 114 ก หน้า 48 (17 พฤศจิกายน 2542).
- มณฑิรา ศิลปสร. (2534). การพักการลงโทษ ศึกษาเปรียบเทียบในระบบกฎหมาย. ใน *วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์*, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- รติบดี รัชตะเมธกุล. (2556). บทบาทของผู้พิพากษาในการพักการลงโทษ. ใน *วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 1 (6 เมษายน 2560).
- วรินทร์ กิจเจริญ. (2558). การพักการลงโทษโดยมีเงื่อนไขในการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์. ใน *วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาวิทยาลัย สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*.
- สมบูรณ์ ประสพเนตร. (2522). มาตรการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ. *วารสารราชทัณฑ์*, 27(4), 11.
- อังศุเกติ วิสุทธิ์วัฒนศักดิ์. (2547). ปัญหาการนำมาตรฐานขั้นต่ำในการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดขององค์การสหประชาชาติมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมไทย. ใน *วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*.
- อุทัย อาทิวะช. (2554). *รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส*. กรุงเทพมหานคร : วี. จี. พรินต์ติ้ง.